

اطاله دادرسی خسته‌مان کرده است

مسیر نفس گیر تا رسیدن به حق

■ محمد زندی با اضطراب و عجله زیاد سعی می کنید خود را به دادگاه برسانید؛ نمی خواهید حالا که بعد از چند ماه نوبت تان شده است، جلسه دادگاه را از دست بدهید و پرونده‌ای که با دادخواست شما به جریان افتاده است، در اولین گام با دست‌انداز روبه‌رو شود. صف جلوی آسانسور آتقدر شلوغ است که ترجیح می دهید از پله‌ها استفاده کنید. چند

■ **کلاف پیچیده دادرسی**

خیلی‌ها وقتی اسم دادگاه به گوشان می خورد، پیش از هر چیز به یاد مسیر سخت به نتیجه رسیدن پرونده‌ها می‌افتند. شاید حق هم داشته باشند؛ آنهایی که سر و کارشان به دادگاه‌های عموماً شلوغ و ویژه حقوقی افتاده است، حتماً می‌دانند که احقاق حق در این راه‌ها واصلاً کار ساده‌ای نیست و مهم‌ترین مشکل در این مسیر، زمان طولانی رسیدن به حق یا همان اطاله دادرسی است که باعث تا‌اعاده‌های غیر واقعی و البته روش‌های نادرند.

امروزه یکی از نقدهایی که به دادگاه‌ها می‌شود اطاله دادرسی‌هاست؛ مسئله‌ای که ممکن است گاهی خواهان برای رسیدن به حق خود چند سال پله‌های دادگاه را بالا و پایین برود. در شرایط عادی پرونده‌های ساده‌ای مانند حصر وراثت یا خلع یدهای ساده، فرآیند دادگاه‌ها شاید بیش از سه ماه طول نکشد اما مسئله دربارۀ مسائل پیچیده در پرونده‌های حقوقی که هر کس سعی می‌کند با هر روشی خود را صاحب حق بداند، کمی متفاوت است. در این پرونده‌ها افراد از هر روشی برای تغییر رأی دادگاه یا کند کردن فرآیند صدور رأی استفاده می‌کنند؛ از عدم حضور گرفته تا ادعاهای غیر واقعی و البته روش‌های قانونی! در روش‌های قانونی با توجه به امتیازاتی که برای محکوم‌علیه در نظر گرفته شده مانند حق تجدیدنظر که غالباً در آخرین روزها اقدام به این امر می‌کنند و بعد نیز با اعاده دادرسی پرونده را به دیوان عالی کشور ارسال می‌کنند، فرایند طولانی می‌شود. اینها گذشته از احتمالات دیگر مانند نیاز به کار کارشناسی است که ممکن است در یک پرونده حقوقی نیاز باشد. البته بدون شک نمی‌توان آئین دادرسی را نادیده گرفت، هر چند افراد به عنوان خواهان بر اساس افکار غلط گمان

کنند دادگاه در رسیدگی به پرونده ایشان کاهلی کرده

است، اما حقیقت این است که اطاله دادرسی در ایران ریشه‌های مختلفی دارد که از مهم‌ترین آنها باید به قانون، نیروی انسانی دادگاه‌ها، سیستم قدیمی از تطبات، دانش عمومی و حجم زیاد پرونده‌ها اشاره کرد.

■ **مشکل قانونگذاری**

مجلس به عنوان مرجع قانونگذاری در این زمینه گاهی با تصمیمات نه چندان علمی زمینه را برای اطاله دادرسی فراهم می‌کند. استفاده از اصطلاحات خارج از حدود علمی و عدم استفاده از اصول و زبان حقوقی در تدوین قانون در این زمینه قابل ذکر است. همچنین تعدد مراجع قانونگذاری باعث مشکلات دیگری در این حوزه شده است. با وجود اینکه طبق قانون فقط قوه مقننه حق وضع قانون را دارد، گاهی به بعضی مراجع و سازمان‌ها اختیار قانونگذاری داده می‌شود. شاید یکی از مهم‌ترین مشکلات در این حوزه را بتوان وجود قوانین فراوان دانست، به طوری که بعضاً به دلیل حجم قوانین شاهد وجود قوانین متناقض هستیم. این موضوع حتی موجب از بین بردن ابهت قانون در ذهن مردم و ایجاد مشکلات فراوان برای جامعه، قضات و وکلا شده است.

■ **نیروی انسانی کم دانش**

از دیگر مشکلات در اطاله دادرسی کمبود دانش و عدم آموزش مناسب در نیروی انسانی است که این مسئله بیشتر مربوط به قبل از ورود به مرحله دادگاه و تکمیل پرونده است. در این راستا قوه قضائیه باید با اهتمام در آموزش نیروهای خود نسبت به رفع اینگونه مشکلات اقدام کند. بارها دیده شده است به دلیل عدم اطلاع کافی و صحیح یک کارمند، در فرآیند تشکیل پرونده مشکلاتی ایجاد شده که ناراحتی و شکایت‌های مردم را در پی داشته است.

طبقه نخست متعلق به دادگاه‌های کیفری هستند، بنابراین وقتی به طبقه‌ای که دادگاه حقوقی است می‌رسید، تندتند نفس می‌کشید، اما وقتی به یاد مسیر طولانی تنظیم دادخواست و تکمیل پرونده و اینکه چندین بار با آمدن اخطار نقض پرونده، مجبور بودید کلی دوندگی کنید، می‌افتید، این چند پله به چشمتان نمی‌آید. از راه‌روی تنگ مجتمع قضایی که مانند پیاده‌راهی بازار در شب عیدشلوغ هستند، می‌گذرد

■ **سیستم قدیمی از تطبات**

بارها برای آگاهی از وضعیت یک ملک یا موضوع دیگر از سازمان‌ها و نهادهای مختلف، استعلام شده است و به دلیل فرآیند کند و سنتی از تطاب که به صورت پستی انجام می‌شود، سهیم بزرگی از اطاله دادرسی را به خود اختصاص می‌دهد. در حالی که ارتباطات تکنولوژیک و مدرن هر روز در ایران و دنیا پیشرفت می‌کند، این موضوع گذشته از زمانگیر بودن، چهره و وجهه خوبی نیز برای قوه قضائیه ندارد. حتی مسئله ابلاغ‌ها نیز همچنان از این فرآیند استفاده می‌کند که البته پیش‌بینی شده است بعد از این در تمامی امور اعم از حقوقی و کیفری از سامانه‌های مخابراتی در امر ابلاغ استفاده شود که اطاله دادرسی را در حال تدوین است و در صورت تصویب ابلاغ‌های کاغذی جمع و به شکل الکترونیکی انجام می‌شود که می‌تواند شامل پیامک یا ایمیل و یا فکس باشد که بدون شک سهم چشمگیری در کاهش اطاله دادرسی دارد.

■ **دانش عمومی اندک است**

شاید مهم‌ترین نقش در اطاله دادرسی را خود مردم داشته باشند زیرا عموماً مردم آگاهی کمی از مسائل حقوقی دارند و صرفاً بر اساس یک دیدگاه سنتی، علاقه‌ای به گرفتن وکیل در امور حقوقی ندارند و به همین جهت در فرآیند تشکیل و دادرسی با مشکلاتی روبه‌رو می‌شوند که اگر وکیل اختیاری می‌کردند، با این مسائل روبه‌رو نمی‌شدند.

البته در این خصوص در مجتمه‌های قضایی واحدهای ارشاد وجود دارد که مردم را راهنمایی می‌کند اما قطعاً در فرآیند دادرسی هیچ چیزی نمی‌تواند جای وکیل را بگیرد، ضمن اینکه حضور وکیل در انجام معاملات که افراد حقیقی و حقوقی اساساً از ایجاد پرونده‌های قضایی

سبک زندگی

سبک زندگی ۸۸۴۹۴۷۱

سبک عدالت

سبک کلام

آسیب‌شناسی دروغ‌گویی

در گفت‌وگو با حجت‌الاسلام دکتر مرتضی بذرافشان

دروغگو دشمن خودش است

توست و دروغ نگو اگر چه در حال حاضر به نفع تو باشد ولی در آینده به ضرر توست. هر کس در معاشرت با مردم به آنان ظلم نکند، دروغ نگوید و خلف وعده ننماید، جوانمردیش کامل، عدالتش آشکار، برادری با او واجب و غیبتش حرام است.
■ **دروغ‌گویی تنها به وسیله زبان نیست**
حجت‌الاسلام بذرافشان می‌گوید: نکته مهمی که در اینجا باید به آن اشاره شود این است که دروغ‌گویی فقط به وسیله زبان نیست. کسی که کم فروشی می‌کند دروغگو است، کسی که به عهدش وفا نمی‌کند دروغگو است، کسی که قول و عملش نیز یکی نیست دروغگو است. با این توضیح باید ببینیم اکنون چقدر جامعه ما درگیر دروغ است؟ در زندگی امروزی‌مان تا چه اندازه دروغ‌گویی رواج دارد یا اینکه چرا این معضل زشت برای بعضی‌ها به یک عادت تبدیل شده است؟

در حدیثی از امام صادق (ع) روایت شده که ایشان می‌فرمایند: لا تَمْتَرُوا بِضَلَالِهِمْ وَ لا بِصِيَامِهِمْ فَإِنَّ الرَّجُلَ رَمَا لَيْحَ بِالضَّلَاةِ وَ الضُّومَ خَتَى لَوْ تَرَكَ اسْتَوْخَشَ وَ لَكِنِ اخْتَبِرْ وَ هُمَ عِنْدَ صِدْقِ الْحَدِيثِ وَ آدَاءِ الْأَمَانَةِ: فریب نماز و روزه مردم را نخورید، زیرا آدمسی گاه چنان به نماز و روزه خومی‌می‌کند که اگر آنها را ترک گوید، احساس ترس می‌کند، بلکه آنها را به راستگویی و امانتداری بیازماید.

■ **مراقب گرگ دروغ‌گویی باشید**

به گفته وی، دروغ مانند سیل نیست که با سر و صدا بیاید و انسان را متوجه آثار ویرانگرش نکند. دروغ‌گویی مانند جویده شدن ستون‌های چوبی یک خانه توسط موربانه است. کم‌کم ادامه پیدا می‌کند تا ناگهان تمام خانه را روی سر صاحبش ویران می‌کند. به عنوان مثال اگر

چوپان دروغ‌گو می‌دانست که در انتهای تمام دروغ‌های کوچک و خنده‌دارش گرگی در حوزه و دانشگاه بر اهمیت آسیب‌شناسی دروغ تأکید می‌کند و می‌گوید: دروغ دروازه تمام بدی‌هاست، کسی که دروغ بگوید راه بدی را به قلب و روح خویش بسازد و در مقابل دروغ‌گویی وژان‌های زیبا به نام راستگویی وجود دارد که قطعاً نیاز به تمرین و ممارست فراوان دارد.
در کدرست از چیستی و چگونگی زندگی

■ **زشتی دروغ، زیبایی صداقت**

حجت‌الاسلام و المسلمین دکتر مرتضی بذرافشان، کارشناس مسائل فرهنگی و استاد حوزه و دانشگاه بر اهمیت آسیب‌شناسی دروغ تأکید می‌کند و می‌گوید: دروغ دروازه تمام بدی‌هاست، کسی که دروغ بگوید راه بدی را به قلب و روح خویش بسازد و در مقابل

دروغ‌گویی وژان‌های زیبا به نام راستگویی وجود دارد که قطعاً نیاز به تمرین و ممارست فراوان دارد.
در کدرست از چیستی و چگونگی زندگی

■ **دعوت به صداقت و پرهیز از دروغ‌گویی**

این کارشناس فرهنگی تصریح می‌کند: دعوت مردم به صداقت و پرهیز از دروغ‌گویی، از

مهم‌ترین وجوه مشترک در میان ائمه، اولیا و پیامبران الهی بوده است. صداقت انسان مستلزم شناسختن خود، بی بردن به معایب درونی خود و تلاش به منظور جدا و خلاص شدن از کمبودهای نفسانی و جودوی و در نهایت خود شکوفایی است. اگر انسان با نفس خویش یا حتی با مردم صادق نباشد، نه خودش را می‌شناسد و نه دیگران را و در پی این هم خودش را گول زده است و هم دیگران را. از این جهت به این خاطر که تصور و تصویری نادرست، نامناسب و ناشایست نسبت به خویش و دیگران داشته است.

از این رو، از مهم‌ترین ملاک‌ها و اصول مشترک در میان تمامی ادیان الهی تأکید آن هم، بخرس قاطع بر ارائه صداقت و پرهیز از خودفریبی و دیگر فریبی است. تمامی ادیان الهی به طور یکسان نسبت به صداقت ارزش و احترام قائلند و آن را راج می‌نهند و علاوه بر آن دروغ و دروغ‌گویی را مانع رسیدن انسان به عزت، شرافت، کمال و راستی و صداقت زیباست.

■ **راست بگو حتی اگر به ضرر تو باشد**

وی ادامه می‌دهد: راستی و راستگویی نه تنها در دین مبین اسلام بلکه در تاریخ ایران و نیز در تمامی ادیان الهی سفارش شده است. انسان‌ها باید به شدت از دروغ پرهیزند و هرگز به سمت دروغ‌گویی نروند. تلاش همه ما باید بر این باشد که با راستی و راستگویی نظر لطف خداوند را شامل حال خویش کنیم. اسلام بر راستگویی تأکید دارد، حتی اگر به ضرر ما باشد. پیامبر اکرم (ص) این باره می‌فرماید: یا عَلِيُّ اَصْدِقْ وَاِنَّ ضَرْكَ فِی الْعَاجِلِ قَائِلَةٌ يَنْفَعُكَ فِی الْاَجْلِ وَ لا تَكْذِبْ وَاِنَّ نَفْعَكَ فِی الْعَاجِلِ قَائِلَةٌ يَضُرُّكَ فِی الْاَجْلِ مَنْ عَامَلَ التَّائِبِينَ فَلَمْ يَنْفَلِحْهُمْ وَ خَدَّعْتَهُمْ فَلَمْ يَبْهَتْهُمْ وَ وَعَدَهُمْ فَلَمْ يَخْلِفْهُمْ فَيُؤْتِ مَنْ كَفَلَتْ مَرْوَةَ ثَةً وَ ظَهَرَتْ غَدَاةً وَ وَجَّهَتْ اَخْوَنَهُ وَ حَزَمَتْ غَيْبَتَهُ: علی راست بگو اگر چه در حال حاضر به ضرر تو باشد اما در آینده به نفع

ولو دادگاه می‌شوید. رئیس دفتر صدایان می‌کند و شما وارد دادگاه می‌شوید. شما انتظار دارید خواننده نیز در دادگاه حضور داشته باشد، اما خبری از او نیست! بعد از چند دقیقه رئیس دادگاه اعلام می‌کند خواننده در آدرسی که شما اعلام کرده‌اید نبوده است. شما هم که تنها همان نشانی را از خواننده سراغ دارید مجبورید به فرآیند دادن آگهی در روزنامه رسمی تو دهید و این یعنی نزدیک به دو ماه تأخیر!

جulgویی می‌کند و به همین منظور باید با فرهنگ‌سازی ضمن افزایش دانش عمومی، فرهنگ استفاده از وکیل را در میان جامعه ایجاد کرد.
■ **حجم زیاد پرونده‌ها**
یکی دیگر از دلایل اصلی اطاله دادرسی حجم بالای پرونده‌ها، به ویژه پرونده‌های حقوقی است. بر اساس یک آمار حجم پرونده‌ها در ایران حدود ۱۵ میلیون در سال است که تقریباً دو برابر استانداردهای جهانی است. در ایران هر قاضی به طور متوسط ماهانه به ۱۲۰ پرونده رسیدگی می‌کند. البته این در حالت عادی است که رأی دادگاه در دادگاه تجدیدنظر رد نشود و در صورتی که این اتفاق بیفتد، روند رسیدگی طولانی‌تر می‌شود.

■ **سخن آخر**

گذشته از مسائلی چون تربیت نیروی انسانی در دادگاه و مدرن کردن ارتباطات، استعلام‌ها و ابلاغ‌ها از طریق فناوری‌های روز، باید یک فرهنگ‌سازی عمومی نیز صورت بگیرد تا ضمن آشنا شدن مردم نسبت به فواید برخی شیوه‌های سنتی نیز از میان برود. یکی از این شیوه‌ها، عدم علاقه مردم به داشتن وکیل در انجام قرار دادها و عقود است. در واقع با آشنا شدن مردم به فواین که راحت‌ترین راه آن داشتن وکیل است، می‌توان به میزان زیادی از پرونده‌ها کاست تا ضمن کاهش اطاله دادرسی، دیگر نیازی به هزینه‌هایی که خواهان باید در مراحل مختلف دادگاه پرداخت کند نباشد و با هزینه‌های بسیار کمتر، از وقوع دعوا در دادگاه جلوگیری شود. البته در این بین باید به تعداد قضات نیز اضافه شود که ایران در این حوزه به شدت دچار کمبود است و نیاز به تربیت بیش از پیش قاضی و ایجاد جذابیت‌های شغلی برای گرایش بیشتر خداندان به صداقت دارد.

شیطان با ابزار شهوت، خیال ووهم،انسان را به سمت گناه

می‌خواند و سوسه می‌کند، در مقابل، فرشتگان الهی نیز با استفاده از ابزاری مانند فطرت توحیدی و عقل، انسان را به سمت پاکی و طهارت دعوت می‌کنند. در ذیل برخی از راهکارها آورده می‌شود:

۱) قرآنت ادعیه و اذکار: از شخص حقیقتاً ذات متعالی خداوند استمداد کند و به انوار مقدسه پیامبر(ص) و اهل بیت متوسل شود می‌تواند بر سوسه‌های شیطانی بیوزر شود. ضمن اینکه خواندن دعاهایی که ائمه به اصحاب تعلیم داده‌اند در این زمینه مفید است؛ این دعاها در کتب ادعیه مذکور است، شیخ عباس قمی (ره) نیز در کتاب مفاتیح‌الجنان برخی را در عنلوبنی ذکر کرده است.
۲) کاستن از هیجان شهوت:در «منهاج‌الراعه» در این زمینه آمده است: «بهری شهوت با خوردن و آشامیدن تأمین می‌شود پس گرسنگی و روزه‌شهوت را ضعیف کرده و صولت نفس را از بین برده و راه نفوذ شیطان را مسدود می‌کند.»(هاشمی خویی)

۳) عدم فکر گناه: آقا جمال خوانساری در شرح حدیث «مَنْ كَفَّرَ فِكْرَهُ فِی الْمَغَاصِی ذَعَنَ اِلَيْهَا» می‌گوید: «هر که بسیار باشد فکر او در گناهان بخوانند گناهان او را به سوی خود. مراد این است که آدمی باید که زیاد در فکر و خیال منکرات نباشد و خود را مشغول سازد از آن که در فکر و خیال آنها بودن باعث میل و رغبت به آنها می‌شود و بسیار می‌شود که به حدی رسد که مرتکب آنها گردد.»

۴) روزه گرفتن: ابویصر می‌گوید از امام صادق(ع) از روزه ایام سال سؤال کردم و ایشان فرمودند: پنج‌شنبه اول و چهار شنبه وسط و پنج‌شنبه آخر هر ماه، زیرا که پریشانی قلب و سوسه‌های سینه را از بین می‌برد.

***پژوهشگر حوزه علمیه شیخ عبدالحسین تهرانی**

سبک اخلاق

وسوسه و راهکار دفع آن در قرآن و روایات

به گناه فکر نکن!

نفوذ شیطان در اندیشه بشر نیز منحصر است به حد وسوسه کردن و خیال یک امر باطلی را در نظر او جلوه دادن. قرآن این معانی را با تعبیرهای «ترتیب»، «توسیل»، «وسوسه» و امثال اینها بیان می‌کند و اما اینکه چیزی را در نظام جهان بیافریند یا اینکه تسلط تکوینی بر بشر داشته باشد، یعنی به شکل یک قدرت قاهره بتواند بر وجود بشر مسلط شود و بتواند او را بر کار بد اجبار و الزام نماید از حوزه قدرت شیطان خارج است. تسلط شیطان بر بشر محدود است به اینکه خود بشر بخواهد دست ارادت به او بدهد. شک و سوسه-البته با اختلاف مراتب- از چیزهایی است